

İRLANDA PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Dış Temsilcilikler ve Uluslararası Etkinlikler
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI.....	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	7
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	9
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	11
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER.....	13

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

A) Dış Ticaret Mevzuatı

01 Ocak 1973 tarihinde Avrupa Birliği'ne (AB) üye olan İrlanda Cumhuriyeti, AB'nin Ortak Ticaret Politikasını uygulamaktadır. Bu kapsamda, ithalat ve ihracattaki gümrük işlemlerinin ulusal çapta otomasyonu, 1991 yılının Nisan ayında gerçekleştirilmiş olup, bu işlemler "Otomatik Giriş İşlemleri OGi (Automated Entry Processing-AEP) adı altında yürütülmektedir. "Tek İdari Belge (Single Administration Document (SAD) adı verilen belgenin sisteme girilmesiyle tüm kontrol işlemleri adım adım yapılmaktadır. Bununla birlikte, Gelir Komisyoneri Ofisi (Revenue) Kasım 2020'den itibaren Birlik Gümrük Kanunu (UCC) hükümlerine uyum sağlamak üzere yeni Otomatik İthalat Sistemini (AIS) uygulamaya koyacaktır. AIS'in, işletmelerin en verimli süreci kullanarak AB dışından yasal olarak mal ithal edebilmesine imkân sağlaması beklenmektedir.

Avrupa Birliği Ortak Dış Ticaret Politikası

Avrupa Birliği (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliği çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelerden ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliği'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütülen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve koruma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler için gümrük tariflerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik etmek üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelere gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>

Otomatik Giriş İşlemleri sayesinde ithalatçılar gerekli gümrük vergisi, katma değer vergisi, tüketim vergisi vb. vergileri ödedikten sonra ilgili gümrük idaresinden ticarete konu mallarını çekebilecektir.

İrlanda Cumhuriyeti dış ticaret mevzuatına dair detaylı bilgilere İrlanda'nın Gelir Komisyoneri Ofisi'nin <https://www.revenue.ie/en/customs-traders-and-agents/documents/import-procedures-guide.pdf> adresinden ulaşmak mümkün bulunmaktadır. Burada her türlü bilgi ve belge detaylı olarak verilmekte ve gümrük kısmı arandığında tüm sorulara yanıt alınabilmektedir.

B) Gümrük Vergileri

Bilindiği üzere, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararıyla Türkiye ile AB arasında Gümrük Birliği kurulmuştur. Gümrük Birliği sayesinde sanayi mallarında ve işlenmiş tarım ürünlerinde (sanayi payıyla sınırlı olarak) gümrük vergileri tahsis edilmemektedir. AB ile ülkemiz arasındaki Gümrük Birliği Anlaşması'na binaen İrlanda Cumhuriyeti ile ülkemiz arasındaki serbest dolaşım belgesi olarak A.TR formu kullanılmaktadır.

AB dışından İrlanda Cumhuriyeti'ne ithalat yapılması durumunda gümrük vergisi, özel tüketim vergisi, anti dumping vergisi, telafi edici vergiler ve katma değer vergisi ödenmesi gerekebilir.

Malın gümrük değerinin (maliyet, nakliye, sigorta ve taşıma ücretleri dahil) 22 Avro veya daha az olması durumunda gümrük vergisi ve KDV ödenmesi gerekmemektedir. Malın gümrük değerinin 22 Avro 'dan fazla olması durumunda KDV ödenmesi zorunlu olup malın gümrük değerinin (nakliye, sigorta ve taşıma ücretleri hariç yalnızca malların değeri) 150 Avro'dan fazla olması halinde gümrük vergisi ödenmesi gerekmektedir.

Firmalarımız AB tarafından hazırlanan <https://trade.ec.europa.eu/tradehelp/> adresine ürün kodunu girmek suretiyle ödenmesi gereken tüm vergilerin yanı sıra ihracat esnasında gereken belge ve prosedürlere ilişkin bilgilere ulaşabilecektir.

C) İç Vergiler

Ülkede standart KDV oranı % 23 olup, sektörlere göre değişmektedir.

Uygulama Tarihi	Standart Oran (%)	İndirimli Oran (%)	İkinci İndirimli Oran (%)	Canlı Hayvan (%)	Çiftçiler İçin Sabit Oran
2020 Ocak	23	13,5	9	4,8	5,4

Güncel ve detaylı KDV oranlarına <https://www.revenue.ie/en/vat/vat-rates/search-vat-rates/current-vat-rates.aspx> web adresinden ulaşılabilir.

Kurumlar Vergisi: Ticari nitelikteki kazançlar için %12,5 olarak uygulanmaktadır.

Özel Tüketim Vergisi: LPG, yakıt (benzin ve mazot), alkollü içkiler, bira, şarap, alkol içeren elma ve armut suyu, tütün mamulleri gibi sınırlı sayıda ürün üzerinden alınmaktadır.

Taşıt Tescil Vergisi: Tüm kara taşıtları, taşıt bedelinin belirli bir yüzdesi üzerinden (motor hacmine göre değişmek üzere) vergilendirilmektedir.

Damga Vergisi: Hisse ve pay satışlarında, mesken/işyeri binası alım satımlarında, kredi kullanımlarında, vb. işlemlerde değişen oranlarda ödenmekte olup, bazı istisnalar mevcuttur. Özellikle gayrimenkul alım satımı olmak üzere, belirli belgeli alışverişlerde tahsil edilmektedir.

Ayrıca, 4 Mart 2002 tarihinden bu yana yürürlükte olan ve plastik alışveriş torbaları için tahsil edilen “çevre vergisi” (22 sent/torba) uygulaması mevcuttur.

Diğer vergiler ise aşağıda yer almaktadır;

- Sermaye Kazançları Vergisi
- Çevre Vergisi
- Profesyonel Hizmetler Stopaj Vergisi
- Tonaj Vergisi
- Sermaye İktisabı Vergisi
- Film Stopaj Vergisi
- İkametgâh Vergisi
- Kar Payı Vergisi

D) Ürün Standartları ile İlgili Uygulamalar

1973 yılından bu yana AB üyesi olan İrlanda Cumhuriyeti, teknik mevzuat konusunda AB'nin düzenlemelerini uygulamaktadır. AB Komisyonu, uyumlaştırılmış Avrupa İşaretinin (“CE” işareti) ve seçilmiş armonize uygunluk modüllerinin kullanımıyla ticaretteki teknik engellerin elimine edilmesini desteklemektedir. CE işareti, temel olarak standartlara uygunluğu gösteren bir işaret olmayıp, daha çok, AB Direktiflerine uygunluğu gösteren bir işarettir. Pek çok AB Direktifi, üreticilerin, imalat faaliyetlerinde ISO 9000 kalite belgesine sahip olmalarını gerektirmektedir.

Uluslararası kalite belgesi olan ISO 9000, İrlanda’da yaygın olarak kullanılmaktadır. İrlanda’da yerleşik çok sayıdaki çokuluslu firma ve dünya çapındaki üretim teknikleri sayesinde, belgenin uygulamaya geçirilmesi daha kolay olmuştur. Bu firmalar, kendilerine mal sağlayan firmaların da benzer teknikler kullanmaları şartını aramaya başladıklarından dolayı, ISO 9000 belgesinin alınması hızlı bir gelişme göstermiş ve çokuluslu firmalarla iş bağlantısı kurabilmenin neredeyse ön şartlarından biri haline gelmiştir.

E) Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

AB’de Tek Pazar’ın (Single Market) ihdasıyla bağlantılı olarak, tüketicilerin sağlığını ve güvenliğini doğrudan ilgilendiren ana ürünlerde tüm üye ülkeler bazında bağlayıcı ve uyulması zorunlu koşullar getirilerek, AB çapında yeknesak bir uygulama oluşturulması

sağlanmıştır. Uygulanacak ürün test ve belgelendirme koşulları her bir ürün/ürün grubu itibariyle ilgili AB Direktifleri kapsamında tespit edilmiştir.

Tüm tarım ve gıda ürünlerinin ithalatı, AB'nin sağlık ve bitki sağlığı düzenlemelerine tabi olarak gerçekleştirilmekte, bunun yanı sıra, İrlanda Veterinerlik ve Bitki Sağlığı İdaresi'nin belgelendirme şartları da aranmaktadır.

AB'nin Tek Pazar kapsamındaki “yeni yaklaşım” prensibine dayalı standardizasyon uygulamaları konusunda ayrıntılı bilgi <http://www.newapproach.org/> adresli internet sitesinden temin edilebilmektedir. İrlanda hakkında ayrıntılı bilgi için ise İrlanda Ulusal Standart Kurumu'nun ([National Standards Authority of Ireland-NSAI](http://www.nsa.gov.ie/)) internet sitesinden faydalanılabilir.

F) Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Tehlikeli maddelerin ambalajı/etiketi üzerinde imalatçının, imalatçının AB üyesi olmayan bir ülke olması durumunda AB'ndeki ithalatçı firmanın, distribütörün detaylarının bulunması gerekmektedir. Ek olarak, maddenin sınıflandırmasına (yanıcı, zehirli, zararlı, çevreye zararlı, vb.) ve özelliğın derecesine (yanıcı, çok yanıcı, son derece yanıcı, vb.) ilişkin bilginin de belirtilmesi gerekmektedir.

Tehlikeli maddelerin piyasaya sunulabilmesi için, paketin, malzeme ve dizayn bakımından, içeriğı maddenin sızıntı ve kaçak yapmasını engelleyecek nitelikte olması; içeriğı maddeyle tepkimeye girerek bozulmaması; normal nakliye işlemleri sırasında özelliğini kaybetmemesi (gevşememesi, açılmaması, vb.); kamuya satılan ve “çok zehirli”, “zehirli” veya “aşındırıcı” ibaresi taşıyan maddelerin ambalaj kapaklarının çocukların kolayca açamayacağı nitelikte olması; gerek bu özellikleri taşıyan, gerekse “yanıcı”, “son derece yanıcı”, “zararlı” ibarelerini taşıyan maddelerin bu özelliklerinin (görme engelliler bakımından) dokunma ile anlaşılacak nitelikte olması gerekmektedir. Tehlikeli maddenin piyasaya sunulması sırasında, bir güvenlik bilgileri belgesi (safety data sheet) hazırlanması talep edilmektedir.

Ayrıca, paket malzemelerinde içerilecek çevreye ve sağlığa zararlı malzeme içeriğinin (metal, plastik, vb. oranı) asgari düzeyde tutulması öngörülmektedir. Gıda paketleri itibariyle, gıda ile doğrudan temasta, gıdanın niteliğini bozmayacak ve gıda maddesi ile tepkimeye girmeyecek ambalaj kalitesi ve niteliğı aranmaktadır. Ahşap ambalajlarda ISPM 15 (ısıt işlem) şartı aranmaktadır.

G) Teknik Engeller

Ürönlere ilişkin teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirme işlemleri AB ile uyumludur. Bu çerçevede İrlanda Ulusal Standartlar Kurumu (NSAI), AB Direktifi (2015/1535) kapsamında ulusal iletişim noktası olarak görevlendirilmiştir. NSAI bu konudaki bildirim ve yorumları Teknik Düzenlemeler Bilgi Sistemi (TRIS) portalı üzerinden diğeri AB üyesi ölkeler ile paylaşmaktadır.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

A) Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

İrlanda Fikri Mülkiyet Ofisi (IPOI), patent, tasarım, ticari marka ve telif hakları dahil olmak üzere fikri mülkiyet (IP) haklarından sorumlu devlet kurumudur. Öte yandan, IPOI tarafından fikri mülkiyet haklarının tescili esnasında talep edilecek belgelere dair detaylı bilgilere <https://www.ipoi.gov.ie/en/manage-ip/apply/forms/> adresinden ulaşılabilmektedir.

B) Dağıtım Kanalları

Toptan ve perakendeci olmak üzere yaklaşık 37,400 işletmenin İrlanda Cumhuriyetinde faaliyet gösterdiği tahmin edilmektedir. Bu rakamın çok önemli bir kısmını teşkil eden perakendeci işletmelerin günümüzün getirdiği zorunlulukla daha büyük ölçek ve etkin ciro satışı sağlayacak platformlara taşındığı görülmektedir.

Son zamanlarda tüketici tercihlerinin alışveriş merkezleri ve büyük market zincirlerine kaydığı söylenebilir. Bu da küçük işletmelerin büyük ve uluslararası zincir perakende şirketleriyle rekabet etmekte güçlük çekmelerine neden olmaktadır. Buna ilaveten, özellikle 2020 Mart ayında etkisini göstermeye başlayan COVID-19 pandemisi nedeniyle işletmelerin e-ticarete yatırım yaparak satışlarını bu kanallardan yapmaya çalıştığı görülmektedir. İndirim marketleri özellikle orta kesime hitap ederek pazardan aldığı payı artırmaktadır.

Gıda ürünlerinin satışı ise doğrudan çiftçi pazarlarının yanı sıra online satış kanalları yoluyla doğrudan tüketicilere ulaştırılabileceği gibi piyasaya hakim Tesco, Supervalue, Aldi, Dunnes Stores ve Lidl gibi büyük süpermarketlerde satışa sunulmaktadır. Bunun dışında etnik azınlığa hitap eden marketlere ürün tedarik ederek pazara giriş imkanı sağlanabilecektir.

C) Tüketici Tercihleri

Tüketiciler kişisel harcamalarını aldığı ürünün ayırt edici özelliği ve edindiği müşteri deneyimine göre yönlendirmektedir. Sadakat ve güven tüketici deneyimi için önemini korumaktadır. Sosyal sorumluluk bilinci ve çevresel hassasiyeti bulunan markalar tüketici tercihleri açısından rekabet avantajına sahip olacaktır.

Artan kişi başına düşen gelir ile birlikte tüketiciler, menşei ve üretim uygulamaları hakkında şeffaf olan ürün ve markalara daha fazla harcama eğilimindedir. Özellikle son yıllarda mağaza tecrübelerinin yanı sıra satışların online platforma doğru kayması müşterileri ve satıcıları bu yönlü kombine alışveriş kanallarına sevk etmektedir.

D) Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

İrlanda Cumhuriyeti, az nüfusuna rağmen alım gücü yüksek ve ithalat bağımlı bir ülkedir. Türk firmaları ürünlerini bu pazarda daha iyi tanıtarak ve kaliteli ürün ihracatı yaparak bu pazara girebilirler.

İrlanda da genellikle İngiliz büyük mağazaları ile zincir mağazaları faaliyette bulunmaktadır.

İrlanda'da gıda sektöründe Tesco, Marks & Spencer, Centra, Eurospar, Lidl, Aldi (Alman Süpermarket Zinciri) gibi önemli süpermarket zincirleri vardır. Hazır giyim ve konfeksiyon sektöründe ise Marks & Spencer, Debenhams, House of Fraser, Pennys, Topshop, Dorothy Perkins, Wallis, Next gibi İngiliz sermayeli mağaza zincirlerinin yanı sıra The Gap, H&M, Zara, TKMaxx, Laura Ashley v.b. dünya markası olan firmalar da yer almaktadır.

Elektrik ve elektronik eşya sektöründe faaliyette bulunan PC World, Curry's zincir mağazaları da İngiliz sermayeli firmalardır. M&S, Argos gibi İngiliz sermayeli firmaların yanısıra, İsveç mağaza zinciri İKEA'da ev eşyası/mobilya pazarında yer almaktadır. Sağlık, kozmetik, parfümeri ve güzellik sektörünün liderliğini Boots yapmaktadır.

İrlanda, emek yoğun sektörlerde net ithalatçı konumunda bir ülke olup, tekstil-konfeksiyon, ev tekstil ürünleri, mobilya, plastik ve ambalaj sanayi ürünleri, meyve, sebze, işlenmiş tarım ürünleri, alkollü içecekler gibi emek yoğun sektörlerde iç talep ithalatla karşılanmaktadır. Gıda ürünlerinde et ve et ürünleri, süt ve süt ürünleri, kümes hayvanları, balıkçılık, iklimin elverdiği bazı patates ve yeşil sebzeler iç piyasadan, bunun dışında kalan diğer ürünler ise diğer AB ülkelerinden, bazı Latin, Akdeniz ve Afrika ülkelerinden tedarik edilmekte, gıda dışı ürünlerin büyük çoğunluğu ise küresel pazarlardan sağlanmaktadır.

Diğer taraftan, önde gelen Türk firmalarının İrlanda'da dağıtım ve/veya satış odaklı temsilcilikler, ofis, mağaza ve şube açmaları pazara giriş avantajı sağlayabilecektir.

E) Kamu İhaleleri

Maliye ve Kamu Harcamaları ve Reform Bakanlığı Kamu Alımları, Açık Hükümet ve e-devlet uygulamalarından sorumlu bakanlıktır. Kalem ve kâğıttan, mühimmat ve cerrahi ekipmana kadar yıllık yaklaşık 9 milyar avroluk mal ve hizmet alımı gerçekleştirilmektedir. Kamu alımlarından sorumlu olmak üzere 2014 yılında kurulan Kamu Alımları Ofisi, Yerel İdareler, Eğitim, Sağlık ve Savunma Bakanlıkları ile birlikte 16 kategoride kamu adına alım yapmaktadır.

İrlanda Cumhuriyeti AB üyesi olduğundan AAB kamu alımları direktiflerini benimsemiş olup belirli eşiklerin aşılması durumunda bu direktiflere uygun şekilde hareket etmektedir. Kamu alımları 5 bin Avronun altında ise firmalardan sözlü teklif alınarak ne uygun fiyatı verenden tedarikçiden hizmet alınmaktadır. Bu rakam 5-25 bin Avro ise en az 3 tedarikçiden teklif alınmakta ve tarafsız olarak gerekli koşulları sağlayan firmaya ihale verilmektedir. Eğer bu rakam 25 bin Avronun üzerinde ise resmi prosedürler AB direktiflerine göre artırılmakta, e-tender platformu üzerinden ilana çıkılarak en yüksek puanı alan tedarikçiye ihale verilmektedir. Konuya ilişkin detaylı bilgiye <https://ogp.gov.ie/public-procurement-guidelines-for-goods-and-services/> adresinden ulaşılmaktadır.

İhale bedellerinin AB eşik değerlerine eşit veya daha yüksek olması durumunda OJEU platformunda (bu e Tenders aracılığıyla erişilebilir <http://etenders.gov.ie/>) ilana çıkılması yasal bir zorunluluktur.

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

A) Tarım ve Hayvancılık

Verimli topraklara sahip olması, ılıman iklimi ve bol yağış alması İrlanda Cumhuriyeti'ni tarım, gıda, lif ve fosil yakıt üretimi açısından oldukça avantajlı konuma getirmektedir. İrlanda tarım sektörünün bel kemiğini teşkil eden canlı hayvan ve buna bağlı olarak gelişen süt ürünleri 2019 yılı verileri göre tarımsal üretimin yaklaşık % 66'sını oluşturmaktadır. Aynı yılda İrlanda'nın tarımsal gıda ihracatı 14 milyar Avro'ya ulaşmıştır.

İrlanda, sığır eti üretiminin yaklaşık % 90'ını ihraç ederek İrlanda'yı Avrupa'nın en büyük ve dünyanın sayılı sığır eti ihracatçısı ülkelerinden biri yapmaktadır. Benzer şekilde, süt ürünleri üretiminin % 85'i ihraç edilmektedir. 2017 yılında Tarım, Gıda ve Hayvancılık Bakanlığımız İrlanda'dan canlı hayvan ithalatı yapılmasına izin vermiştir.

B) Sanayi

İlk 10 sanayi kuruluşu, 2019'de İrlanda'daki tüm üretimin % 45,9'unu gerçekleştirirken ilk 50'de yer alan sanayi kuruluşları ise üretimin %74'ünü gerçekleştirmiştir. İrlanda'da 2019 yılında üretilen ürünlerin toplam değeri 121,4 milyar Avro olmuştur. İlaç ve müstahzarları bu rakamın 47,8 milyar Avro'luk kısmını tekabül etmektedir.

Başta teknoloji, kozmetik ve ilaç endüstrisi, biyobilim, ticari hizmetler ve finansal hizmetler olmak üzere diğer katma değeri yüksek sektörlerde yaklaşık 1,150 uluslararası firmanın faaliyette bulunduğu İrlanda'da doğrudan yabancı yatırımlar ekonominin bel kemiğini oluşturmaktadır.

İrlanda hükümetinin doğrudan yabancı yatırımları teşvik edici yaklaşımı, ülkenin AB üyeliği, yatırımcı dostu kurumlar vergisi, yetenekli ve esnek işgücü piyasasına sahip olması yabancı yatırımların ülkeye akmasında önemli rol oynamakta olup, bu unsurlar İrlanda'yı dünyanın en cazip ülkelerinden biri olarak öne çıkarmaktadır.

Tablo: Dünyanın Önde Gelen Firmalarının İrlanda'daki Yatırımları

Dünyanın en büyük 10 Bilgi ve İletişim Teknolojisi firmasının 9'u (IBM, S3 Group, CISCO)	Dünyanın en büyük 10 İlaç firmasının 9'u (Pfizer, Amgen)
Dünyanın en büyük 15 Tıbbi Teknoloji firmasının 13'ü (Boston Scientific, Medtronic)	Dünyanın önde gelen Finansal Hizmetler firmalarının %50'si
Dünyanın en büyük 10 "Born on the Internet" firmasının 9'u (Google, Facebook)	Dünyanın en büyük 10 Yazılım firmasının 9'u (Microsoft, Apple)

Kaynak: IDA

C) Hizmetler

İrlanda başta ABD merkezli olmak üzere dünyanın önde gelen uluslararası firmaların yatırım merkezi olmasıyla birlikte profesyonel hizmetler, BT hizmetleri, finansal hizmetler gibi alanlarda diğer yeni yaratıcı endüstrilerle birlikte hızla büyümesini sürdürmektedir.

Bilgi ve iletişim teknolojisinde 50 milyar avroluk ihracat rakamıyla dünya ikincisi olan İrlanda'da Intel, HP, IBM, Microsoft, Apple Google, Facebook, LinkedIn, Amazon, PayPal, eBay ve Twitter gibi dünyanın önde gelen teknoloji devlerinin operasyonları bulunmaktadır. Buna bağlı olarak, son zamanlarda Big Fish, EA, Havok, DemonWare, PopCap, Zynga, Riot Games ve Jol gibi oyun teknolojilerinde öne çıkan firmalarda İrlanda'ya yatırım yapmayı tercih etmişlerdir.

D) Enerji

2019 yılında % 42'lik pay ile enerji talebi en fazla ulaştırma araçları için ortaya çıkarken özel araçlar bu talebin % 40'ını oluşturmaktadır. Havacılık ve ağır yük araçları sırasıyla % 21 ve % 14 olarak bu sektördeki talepten pay almaktadır.

İrlanda'da kullanılan tüm enerjinin dörtte biri doğrudan evlerde tüketilmekte ve bu aynı zamanda CO2 emisyonlarının dörtte birinin de kaynağını teşkil etmektedir. Enerji tüketimi 2019'de İrlanda'nın sera gazı emisyonlarının %59'unu oluşturmaktadır. Yeni bina yönetmeliği, yeni konutların enerjilerinin bir kısmının yenilenebilir enerjiden elde edilmesi şartını koşmakta ve bu da, termal güneş uygulamaları, PV elektrik sistemleri ve yenilenebilir enerji sağlayan ısı pompalarının kullanımında büyük bir artış yaşanmasına neden olmaktadır.

AB Yenilenebilir Enerji Direktifi uyarınca İrlanda'daki brüt nihai enerji tüketiminin en az % 16'sının 2020 yılına kadar yenilenebilir kaynaklardan gelmesi hedeflenmektedir.

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

A) İş Kültürü

İrlandalılar karşılıklı güvene aşırı derecede önem vermekte olup, yüz yüze yapılan iş görüşmeleri sağlıklı iletişim gerçekleştiriminin ön koşullarından biridir. İnsanlar genellikle çok samimi ve açıktırlar, görüşmelerde samimi bir atmosfer geliştirilmesi iş bağlantısı kurmayı kolaylaştıracaktır.

Bunları da dikkate alarak, firmalarımızın Bakanlığımız Yurt Dışı Pazar Araştırması Desteği'nden yararlanarak firmaları yerinde ziyaret etmek suretiyle ürünlerini tanıtımları amaçlarına ulaşmada kolaylık sağlayacaktır.

İş görüşmelerine saatinde gelmemek nezaketsizlik ve saygısızlık olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, randevularınızı dikkatli bir şekilde planlamak ve ulaşımında yaşanabilecek aksaklıkları önlemek için yeterli zaman ayırmak önemlidir. Eğer geç kalıyorsanız, telefon ederek varış zamanınız hakkında onları bilgilendirmelisiniz.

İş görüşmelerine resmi kıyafet giyerek katılmak birçok durumda en iyi sonucu verirken, genel olarak resmi kıyafet yerine şık ve düzgün kıyafetlerde tercih edilebilir. İrlanda Cumhuriyetinde sendikalar oldukça güçlü olduğundan işçi haklarına riayet etmek son derece önemlidir.

AB ülkelerine (özellikle İngiltere) yönelik olarak hali hazırda ihracat yapan firmaların, İrlanda pazarında güven uyandırdığının belirtilmesinde fayda görülmektedir. Zira İrlandalı ithalatçı firmalar, tüketici güvenliğini ön planda tutmakta, bu nedenle belirli üretim standartlarının var olmasını talep etmektedirler. Bu nedenle, İrlanda'nın yoğun olarak ticaret yaptığı İngiltere ile ticaret ilişkisi kurmuş olan firmalar güvenilir addedilmekte ve yeni ticari ilişkilerin kurulması konusunda olumlu bir etki yaratmaktadır.

Tüm ticari ilişkilerde olduğu gibi, malın kalitesi, teslim tarihi, vb. konularda verilen taahhütlerin yerine getirilmesine azami hassasiyet gösterilmesi, pazarın küçük ölçekli olduğu ve negatif haberlerin büyük bir hızla yayıldığı İrlanda pazarında ülkemiz açısından olumsuz bir sicil oluşmaması bakımından özel önem arz etmektedir.

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Son yıllarda İrlandalı tüketicilerin perakende, gıda ve market alışverişlerinde nakit yerine kredi kartı ve bankamatik kartı kullanımlarını artırdıkları görülmektedir. Bununla beraber online alışverişlerde kredi kartı kullanımının payı oldukça yüksek seyretmektedir. Son yıllarda temassız ödeme yönteminin de tüketicilerce tercih edildiği anlaşılmaktadır. Çek kullanımı azalmakla birlikte, özellikle yaşlı tüketiciler ve küçük işletmeler arasında kullanımı devam etmektedir.

B) Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

İrlanda C. Schengen vizesi uygulayan ülkeler arasında yer almadığından seyahatlerde ayrıca vizeye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle Umuma Mahsus pasaport, Hizmet Pasaportu, Diplomatik Pasaport ve Hususi (Yeşil) pasaport hamili Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları İrlanda'ya gidişlerinde vize başvurusu yapmalıdır. Ankara'daki İrlanda Büyükelçiliği vize başvurularını, İstanbul, Ankara, İzmir, Gaziantep ve Antalya'daki İrlanda Vize Başvuru Merkezleri aracılığıyla almaktadır.

İş adamlarımızın ticari vize almak suretiyle İrlanda'ya seyahatlerinde bir engel bulunmamaktadır. Ülkeye gelişlerde Göçmen Bürosu Memuru, giriş iznini verme veya reddetme ve bir kişinin ülkede kalabileceği süreye karar verme yetkisine sahiptir. Bu nedenle iş adamlarımızın ülkeye gelişlerinde vize başvurusunda sundukları belgelerin asılları ve fotokopilerini yanlarında bulundurmaları önem arz etmektedir.

Öte yandan Türkiye'nin de dahil olduğu bir grup ülke vatandaşları için Birleşik Krallık ve İrlanda arasında vize muafiyet programı başlatılmıştır. Vize Muafiyet Programı'na göre Birleşik Krallık'tan (İngiltere, Galler, İskoçya, Kuzey İrlanda) İrlanda'ya geçiş yapacaklardan İrlanda vizesi talep edilmemektedir. Gerekli şartlara dair bilgilere aşağıdaki linkten ulaşılmaktadır. <https://www.dfa.ie/media/dfa/alldfawebsitemedia/travel/Information-Note--Visa-Waiver-Programme-October-2014.pdf>

C) Resmi Tatiller (milli gün vb) ve Mesai Saatleri

Tarih	Gün	Tatil
1 Ocak	Çarşamba	Yılbaşı
17 Mart	Salı	Saint Patrick's Günü
13 Nisan	Pazartesi	Paskalya
4 Mayıs	Pazartesi	Resmi Tatil
1 Haziran	Pazartesi	Resmi Tatil
3 Ağustos	Pazartesi	Resmi Tatil
26 Ekim	Pazartesi	Resmi Tatil
25 Aralık	Cuma	Noel
26 Aralık	Cumartesi	St Stephen's Günü

Normal mesai saatleri sabah 8.30 – akşam 5.30 olarak benimsenmiştir. Gece 12 ile sabah saat 7 arası gece çalışması olarak kabul edilmektedir. Bir çalışan haftalık maksimum saat sayısı 48 saat çalışmalıdır. 4,5 saat çalışmanın ardından 15 dakika, 6 saatlik çalışmanın ardından ise yarım saatlik ara verilmesi gerekmektedir.

D) Yerel Saat

İrlanda yaz aylarında İrlanda Standart Saat'ini kış döneminde ise Greenwich Ortalama Saat'ini kullanır. Kış aylarında ülkemizle saat farkı 3'ü bulurken yaz aylarında bu fark 2 saate inmektedir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

A) Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, yabancı şubesi, ticari acenta dahil)

Limited Şirketi

Bir şirketteki hisseler hissedarlarına ait olup şirketin ayrı bir tüzel kişiliği bulunmaktadır.

Tek üyeli şirket

Bu tür şirketin tek bir üyesi bulunmakla birlikte şirketin en az iki müdürü ve bir sekreteri olmalıdır.

Adi Şirket

Üyelerin şirket borçlarına karşı sınırsız sorumlu olduğu bir şirket türüdür.

Devredilebilir Menkul Kıymetlere Yatırım Yapan Kolektif Yatırım Kuruluşları

Bu tür kuruluşlar AB Tüzüğü (Avrupa Toplulukları (Devredilebilir Menkul Kıymetlere Yatırım Yapan Kolektif Yatırım Kuruluşları) Yönetmeliği 2011 ve 2016) ve 2014 Şirketler Kanunu kapsamında oluşturulan halka açık limited şirketlerdir.

Societas Europaea (Avrupa Şirketleri)

AB Tüzüğü (Konsey Tüzüğü 2157/2001) çerçevesinde kurulan bir Avrupa kamu limited şirketi türüdür.

B) Şirket Kurma Prosedürü

İş yapma ortamının cazibesinin artırılması ve modern şirket hukuku rejiminin tesis edilmesi amacıyla 2014 Şirketler Yasası ("2014 Yasası") 1 Haziran'da yürürlüğe girmiştir.

2014 Yasası, iki tür özel limited şirket modeli sunmaktadır ki bunlardan ilki daha basit yapısal ve yönetsel modele sahip şirket olan ("LTD") diğeri ise belirli bir iş alanında faaliyet gösterecek olan ("DAC- Designated Activity Company") modelidir.

Şirket kurulabilmesi için öncelikle İrlanda Şirket Kayıt Ofisine (CRO) bazı belgelerin sunulması gerekmektedir. Bunların başında işletmenin ismi, hissedar ve yöneticilerin yanı sıra şirket sekreterine dair bilgiler gelmektedir.

Limited şirketin dışındaki tüm firmaların en az iki direktöre sahip olmaları gerekmekte olup, sekreter de direktör olarak çalışabilmektedir. 2014 Yasası bir LTD'nin bir yönetmene sahip olmasına izin vermektedir, ancak bunun içinde ayrı bir şirket sekreteri olmalıdır.

Ülkenin resmi ticaret sicil ofisinin aşağıdaki web adresinde firma kurulumuna dair bilgilendirme platformu yer almaktadır. <https://www.cro.ie/Registration/Company>

Ayrıca aşağıdaki linkte AB üyesi olmayan firmaların kurulumu esnasında gerekli olacak bilgi ve belgelere dair detaylı bilgilere yer verilmekte ve firma kurulumu konusunda destek sağlanmaktadır. <https://www.companyformations.ie/company-formations/starting-a-company-non-resident/>

Şube Açma

Herhangi bir yabancı firma İrlanda'da şube açabilir. Bu çerçevede, AB üyesi olmayan ülke firmalarının şube açmasına ilişkin bilgiler yine anılan ofisin aşağıdaki web adresinde sunulmaktadır. <https://www.cro.ie/Registration/Foreign-Company>

İrlanda Firma Kayıt Ofisine kayıt işlemleri esnasında;

- Ana firmanın onaylı şirket kuruluş sözleşmesi (Articles of Association)
- Ana firmanın onaylı şirket kuruluş izin belgesi (Certificate of incorporation)
- Ana firmanın onaylı şirketin kurucu sözleşmesi (Charter)
- Ana firmanın muhasebe kayıtlarına belgelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu aşamada İrlanda'da adresi olan ve şube adına resmi ve yasal sorumlulukları üstelenebilecek gerçek bir şahsın atanması ve şubenin gerçek anlamda iş yaptığı bir binasının olması gerekmektedir. Ortaya çıkabilecek herhangi bir sorumluluk veya ödemededen ana firma sorumlu tutulacaktır. Diğer koşullar aşağıda sıralanmaktadır.

- İrlanda'da olacak şekilde yasal ve resmi belgelerin iletileceği kayıtlı ofis adresi (registered office) Bu adres genel müdürün ev adresi olabileceği gibi muhasebecinin de adresi olabilir.
- 18 yaşı üzeri AB'de ikamet eden en az bir müdür.
- Firmanın en az bir sekreteri bulunmalı (birey ya da tüzel kişilik olabilir)
- NACE kodu sağlayacak şekilde firmanın temel faaliyet alanını belirten memorandum ve şirket sözleşmesi.

Bunları sağladıktan sonra İrlanda Firma Kayıt Ofisi (The Companies Registration Office) şubenin kurulduğuna dair şirket kuruluş izin belgesini hazırlayarak ilgililere teslim eder. Bu belgede firma adı, kayıt numarası ve kuruluş tarihi yer alır.

Sonra 4 adet Şirket Kuruluş Sözleşmesi (Memorandum of Association) nüshasını verir. Bu belgede firmanın adı ve ana faaliyet alanı belirtilir.

4 adet Şirket Ana Sözleşmesi (Articles of Association) nüshası verir. Bu belgede hisse dağıtımı ve transferi, müdürlerin atanması ve görevden alınması, genel kurul toplantıları gibi şirketin işleyişine dair düzenlemeler yer alır.

Temsilcilik Açmak

Faaliyet alanı ana şirketin ürün ve hizmetlerinin tanıtımı ve sunumu ile sınırlı olduğundan çok fazla yaygın olmayan temsilcilik açma işlemleri normal şirket açma işlemleri ile benzerlik göstermektedir. Öncelikle CRO'ya kayıt gerekmekte olup, gerekli belgeler aşağıda yer almaktadır.

Ana Şirketin noter tasdikli ve apostilli ana sözleşmesi ve kuruluş sözleşmesi

- Şirketin direktörlerinin listesi
- Temsilciliğin kayıtlı adresi
- Temsilciliğin unvanı

C) Sigorta

Çokuluslu firmalar da dahil olmak üzere 130'un üzerinde sigorta şirketi İrlanda Merkez Bankası yönetmeliklerine uygun şekilde İrlanda'da faaliyet göstermektedir. İrlanda Sigorta Endüstrisinin İrlanda'daki varlık tutarı 200 milyar Avro üzerinde olup bunun 35 milyar Avro'su İrlanda altyapısına ve devlet iç borçlanma senetlerine kanalize edilmiştir. Bu bakımdan sigorta sektörü, İrlanda'nın ekonomik büyümesine ve kalkınmasına büyük katkı sağlar iken modern yaşamın temel taşlarından birini teşkil etmektedir. AIG Europe Ltd, Allianz, Aviva Insurance Ireland DAC, AXA Insurance ve FBD Insurance plc önde gelen sigorta şirketlerinden bazılarıdır.

D) Bankacılık Mevzuatı

İrlanda'daki bankaların yetkilendirilmesinden ve denetlenmesinden sorumlu düzenleyici mercii Avrupa Merkez Bankasıdır (AMB). İrlanda'da bankaların yetkilendirilmesi için ilk başvurular İrlanda Merkez Bankasına (IMB) yapılır. IMB yetkilendirme şartlarının yerine getirildiğini kanaat getirirse, başvuruyu onaylanması önerisiyle AMB'ye sunmaktadır.

AB dışı ülkelerin banka şubelerinin yetkilendirilmesi ise iç mevzuat uyarınca IMB tarafından değerlendirilmektedir. AB Üyesi Devletlerden gelen bankaların ise kendi devlet düzenleyicisine bildirimde bulunmasını müteakip AB "bankacılık pasaport" prosedürü uyarınca, İrlanda'da bir şube kurmuş olsun olmasın İrlanda'da faaliyet göstermesine izin verilmektedir.

İrlanda'daki bankalar için geçerli olan başlıca mevzuatlar ise Merkez Bankası Kanunları 1942-2019 (Merkez Bankası Yasaları), Avrupa Birliği (Sermaye Gereksinimleri) Düzenlemeleri 2014, Avrupa Birliği (Sermaye Gereksinimleri) (No. 2) Düzenlemeleri 2014 (İrlanda Sermaye Düzenlemeleri), AB Yönergesi 2013/36 (CRD IV) ve AB Düzenlemesi 575/2013'dür.

Bankaların ayrıca, IMB'nin Kredi Kurumları 2015 Kurumsal Yönetim Yasası ve 2012 Tüketici Koruma Kanunu dahil olmak üzere, Merkez Bankası Kanunlarında verilen çeşitli ikincil mevzuat ve yasalara da uyması gerekmektedir.

E) Vizeler-Çalışma İzinleri

AET ülke vatandaşları haricindeki kişilerin çalışma iznine sahip olması şart olup, İş, Girişimcilik ve Inovasyon Bakanlığının Çalışma İzinleri Dairesine başvuru yapılması gerekmektedir. Anılan bakanlığın online çalışma izni başvuru sitesine <https://epos.djei.ie/EPOSONlineportal#/app/welcome> adresinden ulaşılmaktadır.

1 Ocak 2020 tarihinden itibaren, AB üyesi olmayan devlet vatandaşlarının, İşgücü Piyasası İhtiyaç Testi'nin gerekli olduğu çalışma izni başvurusu için, öncelikle istihdam edileceği iş için en az 28 gün boyunca EURES (AB İstihdam Hizmetleri) sitesinde reklamının yayımlanmış olması gerekmektedir.

2014 Çalışma İzinleri (Değişiklik) Yasası kapsamında 9 çeşit çalışma izni bulunmaktadır. Bunlardan en yaygın uygulama alanı bulunan Genel Çalışma İzinleri olup yıllık kazancı 30.000 Avro veya daha fazla olan meslekler için kullanılmaktadır. Bu tür izin için işgücü piyasası ihtiyaç testine ihtiyaç vardır.

Diğer bir çalışma izni ise Kritik Beceri Çalışma İzni olarak isimlendirilen ve yıllık ücreti 64.000 Avro 'dan fazla olan iş teklifleri kapsamında verilmektedir. Bazı meslekler için bu rakamın yıllık en az 32.000 Avro olması da yeterli görülmektedir. Bu tür izin için işgücü piyasası ihtiyaç testine gerek duyulmamaktadır.

İlgili olabilecek bir diğer çalışma izni ise Hizmet İstihdam İzinleri Sözleşmesi kapsamında verilmektedir. Bu kapsamda İrlandalı bir kuruluşa hizmet sağlamak üzere sözleşmesi olan yabancı şirket çalışanları bu tür çalışma izninden yararlanmaktadır.

Son olarak İrlanda'da yasal bir şekilde bulunup (öğrenciler) bir yıl boyunca aynı yerde çalışan kişiler 1/80 AB Ortaklık Konseyi kararı uyarınca çalışma izni olarak bazı şartları sağlamak koşuluyla süresiz çalışma ve oturma izni alabilmektedir.

Çalışma izinlerine dair detaylı bilgilere https://www.citizensinformation.ie/en/employment/migrant_workers/employment_permit_s/overview_employment_permits.html adresinden ulaşılabilmektedir.